

Ympäristö- ja rakennuslautakunta 09.04.2026

Espoon vesien- ja merensuojelun toteutuminen 2025

Valmistelijat / lisätiedot:
Heinonen Miina

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Ympäristöjohtaja Söderman Tarja

Ympäristö- ja rakennuslautakunta merkitsee tiedoksi Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman ja Espoon Itämeri-toimenpideohjelman vuonna 2025 toteutuneet toimenpiteet.

Käsittely

Päätös

Selostus

Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman tavoitteena on estää jokien, järvien, rannikkovesien ja pohjavesien tilan heikkeneminen, sekä pyrkiä vesistöjen vähintään hyvään ekologiseen ja kemialliseen tilaan. Tavoitteen saavuttamiseksi toteutetaan vesien tilaa parantavia toimenpiteitä ja seurataan niiden vaikutuksia. Ympäristö- ja rakennuslautakunta hyväksyi Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman vuosille 2022–2027 kokouksessaan 15.9.2022 vesiensuojelun tilaa parantavaksi ja ohjaavaksi asiakirjaksi, jonka toteutumista ympäristölautakunta vuosittain seuraa. Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelma vuosille 2022–2027 on julkaistu kaupungin verkkosivuilla: [Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelma vuosille 2022–2027](#).

Vesiensuojelun toimenpideohjelman vuoden 2025 painopisteinä olivat mm. työmaavesipilottikohteet, valuma-alueen kunnostuksen aloittaminen Mankinjoen valuma-alueella, vieraslajin torjunta ja jätevesiviemäriin liittymättömien kiinteistöjen valvonta.

Espoon Itämeri-toimenpideohjelma vuosille 2024–2028 on täydentänyt Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelmaa merialueiden osalta. Espoon kaupunginhallitus hyväksyi Itämeri-toimenpideohjelman 26.8.2024. Espoon Itämeri-toimenpideohjelma vuosille 2024–2028 on julkaistu kaupungin verkkosivuilla: [Espoon Itämeri-toimenpideohjelma 2024–2028](#).

Itämeri-toimenpideohjelmaan vuosille 2024–2028 on kirjattu yhteensä 42 toimenpidettä, joilla Espoo pyrkii vähentämään merialueiden kuormitusta, edistää merialueensa kestäväää käyttöä, lisää yhteistyötä muiden alueensa toimijoiden kanssa sekä osallistaa asukkaita toimenpiteisiin Itämeren hyväksi.

Toimenpiteet jakautuvat karkeasti jaotellen jatkuvasti tehtäviin ja projektiluontoisiin toimenpiteisiin. Liitteisiin on kirjattu vesiensuojelun toimenpideohjelman ja Itämeri-toimenpideohjelman toimenpiteiden tilanne vuoden 2025 osalta.

Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman toteutuminen vuonna 2025

Työmaavesipilotit

Espoossa käynnistyi vuonna 2025 kaksi työmaavesipilottia: kunnallistekniikan rakentaminen Äminne-Mulby Kurttilassa ja Mikkilämpellön pyöräilybaana. Niissä työmaavesien hallinta on mukana jo suunnitteluvaiheessa, 2023 julkaistun pääkaupunkiseudun työmaavesiohjeen mukaisesti. Pilottien kokemukset ja luodut käytännöt tallennetaan tulevaa käyttöä varten.

Mankinjoen valuma-alueen kunnostus

Espoo liittyi mukaan koko Mankinjoen valuma-alueen kattavaan vesistövisioon, jonka tavoitteena on saavuttaa Mankinjoen vesistön hyvä ekologinen tila, turvata vaelluskalojen esteetön kulku ja luonnonmukainen lisääntyminen, vähentää Espoonlahden kuormitusta, sekä parantaa alueen virkistyskäyttöä elinkeinotoiminta huomioiden. Hankkeessa tehdään yhteistyötä koko vesistöalueen eri toimijoiden, erityisesti paikallisyhdistysten kanssa, tarjoten apua ja tukea kohdevesistöjen hoitoon ja tilan parantamiseen.

Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry ohjaa hanketta yhdessä Espoon kaupungin, Kirkkonummen ja Vihdin kuntien, Vantaan ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry:n (VHVSY) kanssa.

Vieraslajin torjunta: Aurinkoahven

Espoon kaupunki ja Uudenmaan ELY-keskus tekivät elokuussa Nuuksion Laihalammella (tunnetaan myös nimellä Lajalampi) torjuntatoimia haitallisen vieraslajin aurinkoahvenen poistamiseksi. Aurinkoahvenen torjuntaan käytettiin rotenonia, joka on kohdennettu kiduksellisiin eläimiin eli kaloihin.

Vieraslajien torjunta on tärkeää, sillä ne heikentävät alkuperäisten lajien elinmahdollisuuksia, mikä johtaa lopulta niiden häviämiseen ja luonnonmonimuotoisuuden heikkenemiseen. Aurinkoahven uhkasi levitä lammesta Nuuksion Pitkäjärveen ja sitä kautta Espoonlahteen.

Alustavien havaintojen mukaan torjunta onnistui ja vesiekosysteemi on toipumassa poikkeuksellista operaatiosta. Laihalammella jatketaan lajiston palautumisen seurantaa sekä tutkitaan koekalastuksilla aurinkoahvenen torjunnan onnistumista. Tärkeää on myös lisätä tietoisuutta vieraslajeista, jotta ihmiset eivät päästä niitä luontoon tahallisesti tai tahattomasti.

Liittymisvalvonta ja jätevesien hajakuormitus

Kaikkia verkoston vieressä sijaitsevia asuintaloja ei ole liitetty verkostoon, vaikka laki näin edellyttää. Selvitimme riskejä liittymättömistä taloista ja kokosimme tietoja omista kartoituksista ja haittailmoituksista. Vuonna 2025 valvoimme erityisesti sitä, ovatko aiemmin annetut kehotukset johtaneet viemäriin liittymiseen.

Kartoitimme viemäriverkoston ulkopuolisia, merkittäviä jätevesikuormituskohteita ja arvioimme niiden valvontatarpeita. Jätevesijärjestelmien selvityspyynnöitä lähetettiin hotelleille, juhlapaikoille, leiri- ja ulkoilukeskuksille. Vastausten perusteella arvioitiin järjestelmän lainmukaisuus ja aiheutuva jätevesikuormitus. Tarvittaviin kohteisiin tehdään valvontakäyntejä, jolla tarkastetaan järjestelmien asianmukainen huolto ja annetaan neuvoja.

Järvikunnostushankkeet: Pitkäjärvi ja Lippajärvi

Ympäristönsuojelun järvikunnostusten pääkohteena oli Espoon Pitkäjärvi. Jatkoimme pitkäjärnteistä kunnostustyötä Pitkäjärvellä ja toteutimme kunnostussuunnitelman mukaisia hoitokalastuksia loppusyksystä, sekä talviaikaisia hapetuksia Lippajärvellä ja Pitkäjärvellä. Lisätietoa Pitkäjärven ja Lippajärven kunnostushankkeesta [Espoon Pitkäjärven ja Lippajärven kunnostus](#).

Espoon myöntämät vesistökuunnostusavustukset

Hannusjärvellä tuettiin talviaikaista hapetusta, kalakannan hoitoa ja niittoa. Vuonna 2021 valmistuneen Hannusjärven hoito- ja käyttösuunnitelman mukaan vesikasvien niittoa veden virtauksen parantamiseksi, talviaikaista hapetusta, sekä kevyttä hoitokalastusta suositellaan jatkettavan.

Lippajärvellä tuettiin petokalojen poikasten istutuksia petokalakannan vahvistamiseksi. Lippajärvellä suoritettujen koe- ja hoitokalastusten perusteella petokalakannan vahvistaminen on yksi keino vähentää särkikaloiden määrää ja leväkukintoja ja vaikuttaa ravintoverkon rakenteeseen.

Nupurinjärvelle myönnettiin avustus rannan ja rantaveden kasvillisuuskartoitukseen, sekä niittosuunnitelman toteuttamiseen. Näiden pohjalta voidaan kohdistaa niitto oikeanlaiseen kasvillisuuteen ja aikaan vuodesta.

Pitkäjärven avustus myönnettiin järven rannalta ja vesistöä talkootyönä kerättävien roskien kaatopaikka- ja kuljetusmaksuihin. Tarkoituksena oli poistaa mm. hylkyveneitä järven ympäristöstä. Pitkäjärven rantojen hylätyt veneet hankaloittavat upotessaan muun muassa Pitkäjärvellä toteutettavia hoitokalastuksia.

Sahajärvellä avustus myönnettiin kahden päivän hoitokalastukseen avovesinuottauksella kesän 2025 aikana. Vuonna 2024 valmistui raportti Sahajärven verkkokoekalastus VHVSY ry:n toimesta, jonka perusteella Sahajärven kalakannassa on viitteitä rehevöitymisen vaikutuksista. Kalasto on särkivaltaista ja petokalojen määrä on vähäinen. Koekalastuksen tulokset toimivat lähtötietona järven kunnostustoimen seurannassa ja antavat täydentävää tietoa myös järven ekologisesta tilasta. Raporttien perusteella hoitokalastus on mahdollinen järvellä toteutettava kunnostustoimenpide hyvän ekologisen tilan säilyttämiseksi.

Virtavesiselvitys 2025

Virtavesiselvityksessä tarkasteltiin Gräsanojan, Mankinjoen, Glimsinjoen ja Kvarbyånin luonnontilaisuutta ja lajistoa. Selvityksessä tunnistettiin arvokkaita ja voimakkaasti muokattuja puro-osuuksia, sekä annettiin suosituksia kunnostustoimenpiteille ja maankäytölle. Luonnontilaa kohteilla heikensivät mm. uomien suoristukset ja putkitukset, hulevedet, sekä vieraslajit.

Dämmanin, Nuuksion Pitkäjärven, Bodominjärven ja Matalajärven säännöstelyn muuttaminen

Dämmanin kalatie ja Nuuksion Pitkäjärven luusuan rakenteet valmistuivat 2025. Bodominjärven säännöstelypatojen poiston ja kalatien suunnitelmat valmistuivat ja varsinainen rakentaminen käynnistyy keväällä 2026. Nousuesteiden poistaminen mahdollistaa kalojen vapaan kulun Espoon sisävesistöihin, mikä on tärkeää erityisesti uhanalaisen taimenen lisääntymiselle. Hankkeet parantavat taimenkannan kutumahdollisuuksia ja elinolosuhteita.

Espoon Itämeri-toimenpideohjelman toteutuminen vuonna 2025

Oittaaan luontopolun opastaulut

Itämeren toimenpideohjelman osalta valmistui ensimmäinen toimenpide, jonka toimesta Oittaaan luontopolulle saatiin opastaulut, jotka kertovat veden matkasta, sekä valuma-alueen merkityksestä vesistöjen ja merialueen vedenlaadulle.

Yhteistyö ja osallistaminen

Espoossa jatkettiin asukkaiden ja yhdistysten välistä yhteistyötä erilaisten talkoiden ja järjestötapaamisten avulla. 12.6.2025 järjestettiin vieraslajiteemaisia talkoita ja 23.10 kannustettiin asukasyhdistyksiä vieraslajien poistoon ja talkoiden järjestämiseen. Villa Elfvikin luontotalo järjesti kolme Kosteikko elää teemaista retkeä.

Luonnon monimuotoisuuden lisääminen

Itämeren meriluonnosta saatiin uutta tietoa, kun Kaupunkisuunnittelukeskuksen tilaamassa Bergön luontoselvityksessä selvitettiin myös vedenalaisia luontotyyppisiä ja lajistoa. Lisäksi meriuposkuoriaisia kartoitettiin Otsolahdella ja Haukilahdella. Lisäsimme Itämeren suojelua, kun Westendin edustalla sijaitsevien Lindholminluotojen yhteydessä suojeltiin niitä ympäröivä matalikko (2,8 ha). Matalikolla esiintyy vedenalaisia luontotyyppisiä, kuten erittäin uhanalaista haurupohjaa.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman seuranta 2025
- 2 Espoon Itämeren toimenpideohjelman seuranta 2025

Oheismateriaali

Tiedoksi